

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2015-2-38 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 15-37/573-195
Karar Tarihi : 06.10.2015

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Fevzi ÖZKAN, Dr. Metin ARSLAN
Doç. Dr. Tahir SARAÇ, Kenan TÜRK

B. RAPORTÖRLER : Metin HASSU, Remzi Özge ARITÜRK, Feyami ÇAĞLAYAN

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : - BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş
Temsilcisi: Av. Banu TÜZMEN
Fatih Sultan Mehmet Mah. Balkan Cad. No:51
34771 Ümraniye/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU: BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş ve perakendeciler arasında akdedilen Marka Münhasır Bayilik Anlaşması'na menfi tespit verilmesi talebi.**
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 05.08.2015 tarihinde giren bildirim üzerine düzenlenen 17.09.2015 tarih ve 2015-2-38/MM sayılı Muafiyet Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; BSH Ev Aletleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. (BSH) ile bayiler arasında akdedilen Marka Münhasır Bayilik Anlaşması'nın (Sözleşme) 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 4. maddesine aykırılık teşkil etmesi nedeniyle söz konusu Sözleşme'ye menfi tespit belgesi verilemeyeceği; ancak anılan Sözleşme'nin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliğ) kapsamında grup muafiyetinden yararlandığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. BSH

- (4) BSH, 1967 yılında Robert Bosch GmbH Stuttgart ile Siemens AG Munich'in ortak girişimiyle kurulan bir şirkettir. BSH Bosch und Siemens Hausgerate'nin Türkiye'deki iştiraki BSH Ev Aletleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., ana markaları Bosch ve Siemens, özel markası Gaggenau ve yerel markası Profilo ile Türkiye'de 1992 yılından bu yana faaliyet göstermektedir.

G.2. İlgili Pazar

G.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- (5) BSH'nin ürün portföyünü; fırın, bulaşık makinesi, çamaşır makinesi, buzdolabı, derin dondurucu, elektrikli süpürge, ani su ısıtıcısı ve termosifon, ev konfor ürünleri ve elektronik cihazlar gibi küçük ve büyük ev aletleri oluşturmaktadır. Diğer taraftan, BSH tarafından sağlanan pazar payına ilişkin bilgilerde; BSH'nin üretimini yaptığı ürünleri, soğutucu, çamaşır makinesi, fırın, bulaşık makinesi ürün grupları şeklinde sınıflandırdığı görülmüştür. Bu bağlamda; BSH ürünlerine yönelik ilgili ürün pazarının tanımlanmasına ilişkin değerlendirmede bir üst pazar olarak "dayanıklı tüketim malları" veya müstakil

olarak her bir alt ürün segmenti özelinde ve ayrı ayrı pazar tanımlarına gidilip gidilemeyeceği belirlenmelidir.

- (6) İlgili ürün pazarı tespit edilirken ürünlerin nihai tüketici gözünde nitelikleri, kullanım amaçları ve fiyatları açısından benzer olmaları ve birbirleriyle ikame edilebilmeleri önem taşımaktadır. Tüketici gözünden bakıldığında buzdolabı, çamaşır makinesi gibi ürünlerin nitelik ve kullanım amacı bakımından ikame edilemez olduğu ve ürünler arası fiyat farklılığı bulunduğu açıktır. Pazarın daha geniş (dayanıklı tüketim malları pazarı olarak) belirlenip belirlenemeyeceği tespit edilirken, bir ürün çeşidi dışında tüm ürünlerinin fiyatını arttıran bir bayinin müşterilerinin bütünüyle diğer bayiye ya da bayilerin rakibi olabilecek büyük elektronik perakendecilerine geçip geçmeyeceği değerlendirilmelidir.
- (7) Dayanıklı tüketim malları, içeriğinde çok sayıda ve çeşitli ürün grubunu barındıran farklı alt segmentlerden teşekkül etmektedir. Sektörde genel olarak üreticiler tüketiciye doğrudan satış yapmamakta, münhasır ve münhasır olmayan bayiler aracılığıyla satış yapmaktadır.
- (8) Tüketicilerin dayanıklı ürün alım sıklığı düşüktür. Bu itibarla alım sıklığı düşük olan söz konusu mallar bakımından tüketiciler, ürünler arası fiyat ve kalite farklılıklarına dikkat etmekte, satın almadan önce çeşitli mağazaları araştırmaktadır. Dolayısıyla, tüketici bu nitelikte bir ürün alırken sadece marka imajıyla yetinmeyecek, yapacağı alımı parasal değer olarak yüksek bulduğu ve ürünün kullanım süresi uzun olduğu için ürünün bütün özelliklerine dikkat edecek, ürünler arası farklılıklar konusunda daha fazla bilgi edinmeye çalışacak ve bunun için de daha yüksek arama maliyetine katlanmayı kabul edecektir. Bu çerçevede, görece olarak buzdolabı dışındaki tüm ürünlerinin fiyatını yükselten bir elektronik perakendecisi, buzdolabı fiyatı nedeniyle tüketici tarafından tercih edilebilecektir.
- (9) Konuyla ilgili geçmiş tarihli Rekabet Kurulu kararları ele alındığında ise pazar tanımının dosya bazında yapılmış olduğu görülmüştür. Örneğin 19.02.2015 tarihli ve 15-08/107-44 sayılı Kurul kararında, sektör ve pazar ayrıntıları ile incelenerek, dayanıklı tüketim malları pazarı olarak tanımlanan üst pazarda fırın, buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi, derin dondurucu, kurutma makinesi, elektrikli süpürge, ani su ısıtıcı ve termosifon gibi birçok ürünün özellikle kullanım amaçları ve nitelikleri bakımından tüketiciler gözünde farklılaşması nedeniyle farklı birer ilgili ürün pazarı oluşturduğu ifade edilmiştir. 12.06.2012 tarih ve 12-32/916-275 sayılı kararda ise *“ilgili ürün pazarları ürün bazında ve ayrı ayrı olmak üzere buzdolabı (soğutucular), bulaşık makinesi, elektrikli süpürge, çamaşır makinesi, çamaşır kurutma makinesi, mikrodalga fırın, panel televizyon, fırın, ocak, küçük ev aletleri perakende satış pazarları ve dosya kapsamında ayrıca bir ayrıma gidilmesi gereği bulunmadığından diğer elektronik eşya perakende satış pazarı olarak belirlenmiştir.”* denilmek suretiyle pazar tanımında bütüncül yorum tercih edilmiştir.
- (10) Sonuç olarak; yukarıda yer verilen açıklamalar, adı geçen Kurul kararları, BSH'den elde edilen pazara ilişkin veriler ve ilgili ürünlerin özellikle kullanım amaçları ve nitelikleri bakımından tüketiciler gözünde farklılaşması dikkate alındığında, mevcut dosya kapsamında yapılacak pazar tanımı bakımından ürün bazında ve ayrı ayrı olmak üzere; fırın, buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi, derin dondurucu, kurutma makinesi, elektrikli süpürge, ani su ısıtıcı ve termosifon ürün gruplarının birbirinden bağımsız birer ilgili ürün pazarını teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

G.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (11) BSH ile bayiler arasındaki sözleşmenin Türkiye genelindeki bayilik şartlarını belirlemesi nedeniyle, ilgili coğrafi pazar Türkiye olarak belirlenmiştir.

G.3. Değerlendirme

G.3.1. Bildirim Konusu Sözleşme

- (12) Sözleşme'nin kapsamı; *"BŞH, beyaz eşya ticareti alanında faaliyet gösteren (.....) bayilerin her biri ile standart şekilde düzenlemiş "Marka Münhasır Bayilik Anlaşması" imzalamaktadır. Bu "tip anlaşma", amacı doğrultusunda bayilik şartlarını belirleyen, tarafların yükümlülüklerini tanımlayan ve doğal olarak da mali hükümleri içeren kapsama sahiptir."* şeklinde belirlenmiştir.
- (13) Bildirim konusu Sözleşme; bayinin, sözleşme konusu ürünleri yalnızca BŞH'den ve/veya belirleyeceği bir başka teşebbüsten satın almayı taahhüt etmesine ilişkin münhasırlık hükmü içeren bir sözleşmedir.
- (14) Bildirim kapsamında yer alan hizmetlere ilişkin faaliyet gruplarına 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilmesi (bu talebin reddi halinde ise Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyet tanınması) talep edilmektedir. Bu çerçevede bildirim konusu faaliyetlerin 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerine aykırı olup olmadığı değerlendirilmelidir.
- (15) BŞH'nin ilgili pazarlardaki düşük pazar payı nedeniyle Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

G.3.2. Menfi Tespit Değerlendirmesi

- (16) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrası; *"Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır"* hükmünü haizdir. Bu bağlamda bildirim konusu sözleşmenin rekabeti kısıtlamaya yol açıp açmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (17) Tarafların faaliyet alanları değerlendirildiğinde, aralarındaki Sözleşme'nin dikey nitelikte münhasır bayilik anlaşması olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Sözleşme, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil etmekte olup, bildirim konusu Sözleşme'ye menfi tespit belgesi verilemeyeceği anlaşılmıştır. Bu sebeple Sözleşme, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmaya ilişkin koşulları belirleyen 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmiştir.

G.3.3. 2002/2 sayılı Tebliğ Çerçevesinde Yapılan Değerlendirme

- (18) 2002/2 sayılı Tebliğ'in "Kapsam" başlıklı 2. maddesine göre; üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan dikey anlaşmalar söz konusu tebliğde belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan aynı Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur. BŞH ile bayiler arasındaki sözleşme bir dikey anlaşma niteliğinde olduğu için Sözleşme hükümlerinin 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan muafiyetten faydalanıp faydalanmadığı değerlendirilmiştir.
- (19) Bir dikey anlaşmanın 2002/2 sayılı Tebliğ'de tanınan muafiyetten faydalanabilmesi için öncelikle sağlayıcının dikey anlaşma konusu mal veya hizmeti sağladığı ilgili pazar(lar)daki pazar payının %40'ın altında olması gerekmektedir. Dosya kapsamında tanımlanmış olan pazarların tamamında BŞH'nin pazar payı %40'ın altında kalmaktadır. Bununla birlikte, BŞH'nin ve en yakın rakip teşebbüslerin bazı pazarlar açısından pazar paylarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 1: BŞH ve Rakiplerinin Soğutucu Ürün Grubu İçin Pazar Payları (%)

Dönem		Ocak-Aralık 2014		Ocak 2015		Şubat 2015		Mart 2015		Nisan 2015	
Ürün	Marka	BESD ¹	GFK ²	BESD	GFK	BESD	GFK	BESD	GFK	BESD	GFK
Soğutucu Ürün Grubu	BSH	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	KOÇ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	VESTEL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	İNDESİT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Tablo 2: BSH ve Rakiplerinin Çamaşır Makinesi Ürün Grubu İçin Pazar Payları (%)

Dönem		Ocak-Aralık 2014		Ocak 2015		Şubat 2015		Mart 2015		Nisan 2015	
Ürün	Marka	BESD	GFK	BESD	GFK	BESD	GFK	BESD	GFK	BESD	GFK
Çamaşır Makinesi Ürün Grubu	BSH	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	KOÇ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	VESTEL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	İNDESİT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Tablo 3: BSH ve Rakiplerinin Fırın Ürün Grubu İçin Pazar Payları (%)

Dönem		Ocak-Aralık 2014		Ocak 2015		Şubat 2015		Mart 2015		Nisan 2015	
Ürün	Marka	BESD	GFK	BESD	GFK	BESD	GFK	BESD	GFK	BESD	GFK
Fırın Ürün Grubu	BSH	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	KOÇ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	VESTEL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	İNDESİT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Tablo 4: BSH ve Rakiplerinin Bulaşık Makinesi Ürün Grubu İçin Pazar Payları (%)

Dönem		Ocak-Aralık 2014		Ocak 2015		Şubat 2015		Mart 2015		Nisan 2015	
Ürün	Marka	BESD	GFK	BESD	GFK	BESD	GFK	BESD	GFK	BESD	GFK
Bulaşık Makinesi Ürün Grubu	BSH	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	KOÇ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	VESTEL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	İNDESİT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

- (20) Diğer taraftan, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca, alıcıya getirilen belirsiz süreli veya beş yılı aşan süreli rekabet etmeme yükümlülükleri, grup muafiyetinden faydalanamayacaktır. Sözleşme'nin "Sözleşme Süresi, Hitamı ve Fesih" başlıklı 8. maddesinde yer alan; "İşbu Sözleşme, taraflarca imzalandığı tarihte yürürlüğe girer ve bir yıl süre ile yürürlükte kalır. İşbu Sözleşme, herhangi bir Tarafça bir yıllık dönemin sona ermesinden en geç bir (1) ay önce yazılı bir fesih bildirimini verilerek feshedilmediği takdirde bir (1) yıllık ilave ardışık sürelerle kendiliğinden yenilenecektir. Ancak işbu Sözleşme her halükarda yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıllık bir dönem sonunda sona erecektir. Bu 5 yıllık dönemin dolmasından sonra Tarafların, süreyi daha fazla uzatmayı arzu etmeleri halinde yeni bir Sözleşme yürürlüğe konulacaktır."

¹ BESD: Beyaz Eşya Sanayicileri Derneği.

² GFK: 100 den fazla ülkede faaliyet gösteren pazar araştırma şirketi.

düzenlemesi çerçevesinde, bildirim konusu dikey ilişkinin 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde öngörülen beş yıllık süreyi aşmadığı kanaatine varılmıştır.

- (21) Bahse konu sözleşmede, zincir teknoloji mağazalarını kapsayan kısıtlayıcı bir hüküm bulunmamaktadır. Ayrıca, 19.02.2015 tarihli ve 15-08/107-44 sayılı Kurul kararında, BSH'nin bildirim konusu Sözleşme ile aynı içerikteki münhasır bayilik sözleşmesinin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında muafiyetten faydalandığı değerlendirilmiştir. Dosya mevcudu bilgilere göre bahsi geçen Kurul kararında değerlendirilen sözleşme ile bildirim konusu Sözleşme arasında esaslı bir farklılık bulunmamaktadır.
- (22) Bu çerçevede, bildirim konusu Sözleşme'nin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden faydalanabileceği kanaatine ulaşılmıştır.

H. SONUÇ

- (23) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,
1. BSH Ev Aletleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile bayiler arasında akdedilen Marka Münhasır Bayilik Anlaşması'nın 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil etmesi nedeniyle söz konusu anlaşmaya menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,
 2. BSH Ev Aletleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile bayiler arasında akdedilen Marka Münhasır Bayilik Anlaşması'nın 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına
- OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.